

piva, byla stavba vyhodnocena jako významný příklad historické technické památky. Nový způsob využívání však předpokládal značné stavební úpravy, které by historickou hodnotu objektu ve velké míře poškodily. Proto zástupci Národního památkového ústavu opakovaně nesouhlasili s jeho navrhovanou přestavbou. Stavba však byla povolena ze strany správního orgánu, Městského úřadu Dvůr Králové nad Labem. V následujících letech byla rekonstrukce pivovaru realizována a vlastník navrhl zástupcům památkové péče jako kompenzaci za zničené památkové hodnoty pivovaru záchranu barokní sýpky umístěné v zadní části areálu.

K obnově objektu sýpky došlo v letech 2017–2019 s pomocí finančních prostředků Programu záchrany architektonického dědictví MK ČR. Sedlová střecha třípodlažní budovy sýpky byla před zahájením obnovy kryta vlnitými eternitovými deskami. Omítky vnějších fasád byly podstatným způsobem porušeny, takže zdivo nebylo chráněno proti vlivům povětrnosti. V první etapě záchrany objektu byly realizovány opravy stropních konstrukcí a krovu, a to klasickým tesařským způsobem s použitím historicky prověřených spojů.

V objektu bylo vybudováno také nové dřevěné schodiště. Následně došlo na výměnu nevhodné a zdravotně závadné krytiny za novou, zhotovenou z pálených bobrovek, přičemž velká pozornost byla věnována detailům napojení na zděné štíty objektu. V závěrečné fázi opravy sýpky byly provedeny nové vnější omítky, nátěr vápennými materiály a oprava pískovcového soklu. Při obnově byly v budově zachovány veškeré historické konstrukce včetně dřevěných konstrukcí stropů a krovů, nově uplatněné materiály na krytině a ve fasádách vycházely z původního řešení.

Sýpka je nyní využívána jako muzeum historických kol a vhodným způsobem tak doplňuje celý areál, v němž budovy zámku, kostela, bývalého pivovaru a parku slouží jako příjemný a vstřícný domov pro nevyléčitelně nemocné pacienty. Jedná se o ojedinělý příklad kompromisního způsobu využití celého areálu.

Stavební obnova vnějšího pláště Langerovy vily ve Svitavách v letech 2019–2021

Ivana Panochová

Svitavské historizující vily z přelomu 19. a 20. století tvoří základ cenného architektonického fondu města. Většina z nich již prošla nezbytnými obnovami, zejména opravami střech a okenních výplní. Obnova fasád těchto domů s bohatou plastickou výzdobou je ovšem technologicky i finančně náročnější a vyžaduje přípravu na základě technických a restaurátorských průzkumů. V letech 2019–2020 se město Svitavy pustilo do opravy poškozeného vnějšího pláště Langerovy vily, bývalého sídla svitavského podnikatele Julia Langer z roku 1892, v němž nyní sídlí městský úřad. Technologické rozborů poukázaly na použití experimentálních materiálových směsí, které byly ve své době považovány za novinky (druh slitiny zinku, z níž jsou odlity ozdobné vázy na střešní atice, sádrová směs ošetřená fermeží, z níž byly odlity bohaté plastické dekorativní prvky včetně prvků antropomorfních a florálních, kotvené do fasády na železné trny). Těmto průzkumům a postupným rozborům musel být v průběhu opravy uzpůsobován výběr použitých materiálů. Vápennou jádrovou omítku se 7% podílem bílého cementu, vápenný štuk a povrchový silikátový nátěr dodala firma KEIM, systém byl aplikován pod dohledem renomované restaurátorky Bc.A. Martiny Bednářové.

Náročná byla materiálová rekonstrukce zčásti degradovaných, tvarově výrazně vypouklých bosáží v úrovni prvního patra. Z pohledu veřejnosti byl nejproblematictější – jak se v současné památkové praxi ukazuje stále častěji – návrat původního barevného řešení bohatě plasticky komponovaných průčelí stavby, stylově ztvárněných

Obr. 1. Langerova vila po obnově, foto: Kateřina Profousová, 2021

ve velkolepém a honosném novobaroku. Každé ze čtyř průčelí je vzhledem k urbanistickému situování vily při historické cestě do Poličky a zároveň v roli vizuálně gradačního bodu v rámci nově založeného parku s arboretem pohledově exponované a pojaté jako solitérní ozdobná plocha. Restaurátorský průzkum doložil, že originální vrstva barevnosti, která nebyla měněna po desítky let, byla monochromní, ve světle okrové srnčí hnědi. Tento odstín barevně vhodně koresponduje s přírodně pískovým tónem mohutného kamenného soklu a výrazně barevnými prvky střešního pláště (šedomodré nátěry kovových ozdobných váz, střešní krytina). Stávající dvoubarevné členění po podlažích bylo realizováno až koncem osmdesátých let, jak dokládá fotodokumentace i orální svědectví místních řemeslníků. Přesto se již stalo součástí vizuální paměti místa a část veřejnosti proto nebyla návratu původního vzhledu fasád Langerovy vily nakloněna. Vizuální kvality veřejných staveb jsou pro veřejnost důležité a zásahy do ustálených zvyklostí je třeba dobře komunikovat.

S postupujícím průběhem obnovy byly nalezeny historické fotografie západní slavnostní terasy s nástupním schodištěm, jež se otevírá směrem do parku. Černobílé snímky doložily novobarokně plasticky vypouklý tvar bočních stěn, který ve stávajícím stavu již není zachován, a také posuny nivelety obou terasových ploch. Vlastník se rozhodl při obnově této části stavby změnit projekt a rekonstruovat původní novobarokní tvar. Západní terasu s nástupním schodištěm bude město Světlá nad Sázavou používat pro svatební obřady občanů. Na obě podesty schodiště se navrátí restaurované ozdobné mříže, na horní podestě se dochovaly originální novobarokní. Během oprav omítkových vrstev stropu západní terasy vily byl objeven i dekorativní malovaný pás s vlaštovkami.

Výsledek dvouleté obnovy kulturní památky lze považovat za velmi úspěšný. Nejen po vzhledové, ale i po technické a materiálové stránce, kde byl kladen důraz

na kvalitu a udržitelnost provedených prací. Svitavská radnice do reprezentativních prostor opravené vily pořídila v létě 2020 velkoformátovou malbu od současného mladého talentu moderní krajinomalby a absolventa AVU Adama Kašpara, který je svými kořeny s regionem spjat. Kvalitní současné umění jednoznačně patří do kvalitní historické architektury.

Restaurování oltáře Panny Marie z kostela Nanebevzetí P. Marie v Chrudimi

Veronika Cinková

Oltář Panny Marie je významnou pozdně gotickou malířskou a sochařskou památkou na území východních Čech, vytvořenou v letech 1490–1500. Patří do zcela unikátního souboru čtyř pozdně gotických oltářů dodnes prezentovaných v sakrálních prostorách na území města Chrudim, které v té době představovalo důležité kulturní centrum a k výzdobě svých interiérů si pořizovalo reprezentativní díla vysoké úrovně. Původně byl osazen v chrudimském kostele sv. Kříže, později došlo k přemístění do několika objektů ve městě. Po restauraci na konci 19. století včetně vytvoření neogotické oltářní architektury a začlenění dvou pozdně gotických soch Madony a sv. Markéty, pocházejících z jiného zrušeného oltáře, byl instalován na své dosavadní místo v kostele Nanebevzetí P. Marie. Samotný oltář s oboustranně malovanými bočními křídly s pozdně gotickými výjevy postav apoštolů a pašijových scén je v místě predely doplněn malovaným epitafem Cyrila Heina z Hainperku z roku 1640. V nástavci se nachází pozdně gotická malba Krista Trpítele s atributy umučení. Kvalitní malba centrální desky znázorňující Pannu Marii s Ježíškem, sv. Barboru a sv. Kateřinu je dílem Mistra královéhradeckého oltáře, jehož původ je možné hledat ve slezské Vratislavi.

Přes započítání prací se oltář nacházel v nevyhovujícím stavu. Pozdně gotické malby byly na konci 19. století přemalovány a zčásti rekonstruovány malířem Adolfem Lieb-scherem. Ten kompletně obnovil zlacená pozadí, nicméně později byly na zlacených

↑ Obr. 2. Upevňování křídlových vrstev pomocí vakua, foto: Markéta Pavlíková, 2021

← Obr. 1. Nástavec oltáře s vyobrazením Krista – IR, foto: Markéta Pavlíková, 2021